
Silesiaca polonistyczne.

Biuletyn Polonistyczny 4/10, 67-70

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IV. R Ó Ż N E

SILESIACA POLONISTYCZNE

Notatka niniejsza zawiera informacje o pracach polonistycznych w zakresie tematyki śląskiej trzech ośrodków naukowych czynnych na Śląsku:

1. Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, 2. Instytutu Śląskiego w Opolu, 3. Pracowni Śląskiej Katedry Literatury Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Redakcja prosi o nadsyłanie uzupełnień do niniejszych materiałów.

1. Śląski Instytut Naukowy w Katowicach wraz z Instytutem Śląskim w Opolu powołały w 1959 r. Komitet Redakcyjny Biblioteki Pisarzy Śląskich, które to wydawnictwo ma się ukazywać w dwu seriach: starośląskiej, pod red. St. Rosponda (teksty sprzed XIX w.), i nowośląskiej, pod red. Z. Hierowskiego (w. XIX i XX).

Instrukcję wydawniczą serii I oparto na wskazówkach edytorskich dla wydań tekstów staropolskich, oprac. przez IBL, dodając zalecenie wprowadzenia wstępów historycznoliterackich, czego instrukcja IBL nie przewiduje.

Przy wydawaniu tekstów serii II postanowiono wzorować się w zasadzie na "Bibliotece Narodowej", wydawanej przez Ossolineum.

Z rozległego programu wydawniczego mają być zrealizowane w ciągu dwu najbliższych lat m. in. następujące pozycje:

Seria I. 1. Pisma Adama Gdaczusza; 2. Walenty Róźnieński "Officina ferraria (...)" ; 3. Antologia poezji starośląskiej.

Seria II. 1-2. Jan Nikodem Jaroń, "Konrad Kędzierzawy" i "Wojsko św. Jadwigi"; 3. Konstanty Damrot, "Wybór wierszy"; 4. Norbert Bończyk, "Stary kościół miechowski"; 5. Józef Lompa, "Wybór pism literackich, historycznych i publicystycznych" (w oprac. St. Wilczka); 6. Antologia międzywojennej poezji regionalnej Śląska (w oprac. J. Kajtocha).

2. Instytut Śląski w Opolu wydał dotychczas następujące książki w zakresie polonistyki:

a) J. L i g ę z a: Ludowa literatura górnicza. Katowice 1958, s. 120

b) St. Dąbrowski: "Wywłaszczenie" J. N. Jaronia.
Katowice 1958, s. 208.

c) St. Rospond: Dzieje polszczyzny śląskiej. Katowice
1959, s. 480.

Tenże Instytut zapowiada ukazanie się rozprawy Pawła Musioła: Dzieje piśmiennictwa starośląskiego w języku polskim, pod red. Ludwika Brożka.

3. Śląski Instytut Naukowy w Katowicach wydał biuletyn (nr 7)

A. Zaręby: Prace nad atlasem językowym Śląska, Katowice 1958, s. 15, nrb. 1, który informuje o pracach Komisji Dialektologicznej Instytutu.

W serii "Biblioteka Wiedzy o Śląsku" ukazała się broszura Z. Obrzuda: Gawędziarz wsi oleszyńskiej (rzeczo o Walentym Krząszczu). Katowice 1959, s. 50, nrb. 5, tabl. 4.

W przygotowaniu jest pełne wydanie "Dziejów piśmiennictwa śląskiego" Wincentego Ogrodzińskiego, które obejmie reedycję części I (wydanej przez Instytut Śląski w r. 1946) oraz części II, której jedyny, częściowo zdefektowany manuskrypt ocalał w archiwum IBL. "Dzieje piśmiennictwa polskiego", poprawione i uzupełnione, ukażą się w redakcji L. Brożka (cz. I) i Z. Hierowskiego (cz. II).

Śląski Instytut Naukowy wspólnie z Tow. Miłośników Języka Polskiego w Krakowie wyda w r. 1961 Wybór śląskich tekstów gwarowych w oprac. A. Zaręby.

4. Śląski Instytut Naukowy powołał do życia (w 1960 r.) Komisję Piśmiennictwa Śląskiego, w której pracach uczestniczą przedstawiciele Opola (Instytut Śląski i Wyższa Szkoła Pedagogiczna), Wrocławia (Uniwersytet) i Katowic (Biblioteka Śląska, Śląski Instytut Naukowy, Wyższa Szkoła Pedagogiczna). Na razie postanowiono Komisji wyznaczyć dość elastyczny program prac, polegający na inspirowaniu i koordynowaniu badań, wydawaniu indywidualnie opracowanych tematów, na podjęciu akcji popularyzatorskiej przez publikowanie komunikatów i organizowanie odczytów. Ustalając nazwę Komisji podkreślono szerokie znaczenie terminu "piśmiennictwo". Domagano się również objęcia zasięgiem zainteresowań współczesnych zjawisk literackich oraz uwzględnienia w badaniach tych zjawisk literatury niemieckiej, które wyrosły z gleby śląskiej. Uznano wagę badań nad recepcją literatury ogólnopolskiej na

Śląsku, ona bowiem stanowiła o silnej więzi kulturalno-politycznej łączącej Śląsk z Polską w okresie walk o wyzwolenie społeczne i narodowe. Z tego zakresu jest na ukończeniu praca prof. Kolbuszewskiego i doc. Koraszewskiego o Słowackim na Śląsku, która będzie pierwszą pozycją edytorską Komisji.

Dla ustalenia szczegółowego planu pracy Komisji wyłoniono zespół w następującym składzie: Z. Hierowski, St. Kolbuszewski, J. Koraszewski, St. Wilczek i J. Zaremba.

5. Pracownia Śląska Katedry Literatury Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, kierowana przez prof. B. Zakrzewskiego, prowadzi badania w dwóch sekcjach:

Sekcja pierwsza zajmuje się polskimi tradycjami Wrocławia i Dolnego Śląska oraz folklorem śląskim.

Sekcja druga bada współczesną kulturę polskiego Wrocławia w okresie piętnastolecia.

W sekcji pierwszej powstały następujące prace:

W. R o ż e k: Sienkiewicz a Śląsk. (Prace Literackie, z. 2, 1960)

B. Z a k r z e w s k i: Pieśni śląskie w rękopisach Lompy i Fiedlera, ze zbiorów Edmunda Bojanowskiego (Studia Śląskie T. II, Wrocław 1960 i odb.)

T. M i k u l s k i: Temat Wrocław. Szkice śląskie. Przygotował i wstępem opatrzył Bogdan Zakrzewski, Wrocław 1961.

W przygotowaniu:

T. R o l l a u e r: Początki zbieractwa polskich pieśni ludowych na Śląsku.

T. R o l l a u e r, B. Z a k r z e w s k i: Robert Fiedler - obrońca śląskiej kultury ludowej

E. L a s o t a, B. Z a k r z e w s k i: Wrocław w polskiej literaturze romantycznej - (wybór źródeł).

Sekcja druga przygotowuje na dwudziestolecie Wrocławia księgę zbiorową poświęconą piętnastolecu kultury miasta Wrocławia.

W skład księgi wejdą następujące prace:

1. J. G a w a ł k i e w i c z : Życie literackie

2. R. W o ł o s z y ń s k i : Życie teatralne (sceny zawodowe)

3. Zb. K u b i k o w s k i, Cz. H e r n a s : Czasopiśmiennictwo społeczno-kulturalne

4. M. K u s z e w s k i, S. K u s z e w s k i, L. B a j e r:
Upowszechnianie kultury (ruch amatorski, domy kultury, orga-
nizacje kulturalne, czytelnictwo)
5. E. K o f i n : Życie muzyczne
6. A. W i l l l : Malarstwo, rzeźba, grafika, urbanistyka.

KATEDRA BIBLIOTEKOZNAWSTWA UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO

Katedra Bibliotekoznawstwa przy Uniwersytecie Wrocławskim jest placówką naukową, utworzoną w r. 1956. Obok studium stacjonarnego dysponuje ona, jedynym obecnie w Polsce, studium zaocznym dla pracujących. Oba studia w bieżącym roku akademickim przygotowują pierwszych magistrantów.

Program badawczy i dydaktyczny Katedry obejmuje szczegółowo i wszechstronnie pojętą wiedzę o książce, piśmie i druku. Ta bibliologiczna, a nie wyłącznie bibliotekoznawcza orientacja programowa Katedry wyznacza jej pracom badawczym swoistą rolę wobec dyscyplin pokrewnych, zwłaszcza wobec historii literatury i piśmiennictwa. Studia bibliologiczne łączą bowiem w sobie dwa kierunki zainteresowań, rzadko spotykane u nas na terenie historii literatury, a bardzo istotne dla jej dalszego rozwoju.

Jeden z nich reprezentuje stanowisko historyka kultury materialnej (technika produkcji, kolportażu i użytkowania książki, jej morfologia, estetyka itp., drugiego socjologia kultury. Bibliologia, łącząc oba te aspekty badawcze, uzyskuje swój własny przedmiot zainteresowań, jakim jest materiałna forma twórczości piśmienniczej i jej funkcjonowanie w środowisku społecznym. Poczytność dzieł lub gatunków literackich w różnych środowiskach społecznych, kształtowanie się upodobań czytelniczych i ich wpływ na twórczość literacką, rola kulturotwórcza wydawnictw, czytelników i bibliotek, książka i czasopismo jako materialny czynnik kultury estetycznej - oto przykłady tematyki studiów bibliologicznych.

Warunki, w jakich Katedra rozpoczęła swą działalność, sprawiły, że jej program badawczy był dotychczas w znacznej mierze kształtowany przez problematykę historyczną. I tak, obok studiów nad historią drukarstwa polskiego XVIII wieku, głównym przedmiotem zainteresowań stała się historia czytelnictwa, mianowicie zagadnienie poczytności literatury na terenach Polski history-